

Q V E S T I O N V M S U P E R N U M E R O S

G sit, quādo terra requieuerit, cum propterea terra re-
quiescat, quoniā hoc fit. Requiem enim terrae septi-
mo utiq̄ anno vult intelligi: quo iussit nihil in ea quē
quā operari per agriculturam. Sed nūmīrum lōgum
hyperbaton facit obscuritatem huic sensui. Videatur
ergo hic esse ordo verborū. Cum introierit in ter-
ram quā ego do vobis, & requieuerit terra quā ego
do vobis: sabbata domini quā ab eis surgunt, agrum
tuum non metes, & vineam sanctifications tuz non
vindemias: annus requiescendi erit terre. Et erunt
sabbata terrae sancta tibi, & puer tuo, & pueræ tuæ,
& mercenari tuo, & inquilino qui applicatus est ad
te, & pecoribus tuis, & bestijs quæ sunt in terra tua:
omne quod nascetur ex eo in escam. Interposuit autē
exponendo quomodo terra requiescat, & ait, Sex an-
nis seminabis agrum tuum, & sex annis putabis vi-
neam tuam, & congregabis fructū eius: anno autem
septimo sabbata requiescendi erit terra sabbata domino.
Agrum tuum nō seminabis, & vineam tuam non pu-
tabis. Et per hoc quod ait, Non putabis, omne cultu-
ram eo anno prohibitam debemus accipere. Neque
enim si putanda non est, aranda est, aut adminiculis
suspendenda: vel quodlibet aliud, quod ad culturam
eius pertinet, adhibendū. Sed quomodo solet a par-

H te totum intelligi, ita per putationem omnis cultu-
ra significata est. Et per agrum atq̄ vineam, cum &
illum seminari, & hanc putari prohibit, omne agri
genus intelligendum est. Neque enim in olio, vel
quolibet alterius generis agro aliquid operandum
est, de quibus tacuit. Q uod vero ait, Et erunt sabbat-
a terra sancta tibi, & puer tuo, & pueræ tuæ &c. Sa-
tis aperut nec dominū agri prohibiti velci eis, quæ
non adhibita cultura illo anno sponte nascantur, sed
fructus redigere prohibitum. Sic ergo permittus est
aliquid inde in escam sumere, quomodo transiens: vt
hoc solum caperet quod statim vescido consumeret,
non quod in vīs reponeret.

Et terra non veni-
dabit in prophanationem: alij codices habent, in cō-
firmationem: quam mēditatē in alterius prius à
Græco accidisse arbitror propter verbi similem so-
num: *βεβίωσεν* enim prophanatio dicit, *βεβαίωσι*
autem cōfirmatio. Sed ille sensus apertus est. Et ter-
ra nō veniundabit in prophanationē: id est ne quis
auderet terram quam accepit à deo, vendere propha-
mis, qui evitunt ad impietatem, cultumq; deorum
aliorum atq; falsorum. Illud autem suboscūrū est,
non veniundabit terra in confirmationē. Q uod pu-
to non intelligendum, nisi ne ita venditio confirme-
Itur, vt eam non recipiat vendor tempore remissio-
nis, sicut præceptum est. Q uod vero sequitur, utriq; sensui potest congruere, sive legatur, Et terra non ve-
niundabit in prophanationem: sive, in cōfirmationē:
id est vt eam emptor perpetuo possideat, nec cer-
to locūdū dei præceptum intercalū annorum resti-
tuat venditori. Mea est enim, inquit, terra, vnde se-
cundū meū præceptū ea vti debet. Atq; vt
ostenderet suam esse, non ipsorum, quid ipsi in ea es-
sent, consequenter adiunxit dicens, Propter qđ pros-
felyti & incole vos estis ante me: hoc est quāvis pros-
felyti, id est adiuvē, fint vobis, qui ex alienigenis ad-
iunguntur genti vestra, vt incolæ, non in terra ppria
manentes, tamen etiam vos omnes ante me adue-
nare estis & incole: hoc deus dicit, sive Israēlitis, quod
aliorum gentium terram quas expulit eis dederit:
sive omni homini, qui ante deum semper manet: & si-

XCI. Et per omnem terram possessionis vestræ mer-
cedem dabitis terræ. Alij autem codices habent, Re-
demptionem dabitis terræ. Sensus ergo hic est, Nō
veniundabit terra in prophanationem est illis qui
ea vtantur in iniuriam creatoris, aut in cōfirmatio-
nē: id est vt eam emptor perpetuo possideat, nec cer-
to locūdū dei præceptum intercalū annorum resti-
tuat venditori. Mea est enim, inquit, terra, vnde se-
cundū meū præceptū ea vti debet. Atq; vt
ostenderet suam esse, non ipsorum, quid ipsi in ea es-
sent, consequenter adiunxit dicens, Propter qđ pros-
felyti & incole vos estis ante me: hoc est quāvis pros-
felyti, id est adiuvē, fint vobis, qui ex alienigenis ad-
iunguntur genti vestra, vt incolæ, non in terra ppria
manentes, tamen etiam vos omnes ante me adue-
nare estis & incole: hoc deus dicit, sive Israēlitis, quod
aliorum gentium terram quas expulit eis dederit:
sive omni homini, qui ante deum semper manet: & si-

cut scriptum est, Cœlum & terram implet utiq; præ-
sensua sua. Omnis homo adiuenia est nascendo, & in-
cola viuedo: quoniā compellitur migrare morien-
do. Deinde adiungit & dicit, Per omnem ter-
ram possessionis vestræ mercedem dabitis terræ tan-
quam inquili, vel redemptionem. Illud, nisi fallor,
vult intelligi, quod inde reddebant quodammodo per
cessiones septimori quorūcūq; annorum, & quin-
quagesimi anni, quem vocat remissionis: vt ipa vaca-
tio terræ velut merces habitationis aut redemptio
esset ab illo cuius est: hoc est ab eius creatore deo.

Et ponam tabernaculum meum in vobis, & nō **XCIII.**
abominabitur anima mea vos. Animam suam deus **Levi.26.**
voluntatem suam dicit. Non enim est animal habēs
corpus & animam: neq; substantia eiusmodi est, cu-
riūmodi creatura eius quæ anima dicitur, quam fe-
cit: Fecit enim sicut per se iam ipse testatur, dicens,
Et omnem flatum ego feci. Q uod eum de anima ho-
minis dicere, consequentia manifestant. Sicut ergo
cum dicit oculos suos, & labia sua, &c. vocabulo mem-
brorū corporalium, non utiq; accipimus cum forma
corporis esse definitum, sed illa omnia membrorū no-
mina nō intelligimus, nisi effectus operationum atq;
virtutum: ita & cū dicit, Anima mea: voluntate eius
debemus accipere. Perfecte quippe simplex illa natu-
ra, quæ deus dicitur, nō constat ex corpore & spiritu:
nec ipso spiritu mutabilis est, sicut anima: sed spirit⁹
est deus, & semper & idem ipse, apud quē non est comu-
tatio. Hinc autē acceperunt Apollinaristē occasiōnē,
qui dicunt animā non habuī se mediatorem dei & ho-
minum, hominē Christum Iesum, sed tātūm verbum
& carne inūtū, cum diceret, Tristis est anima mea **Matt.26.**
vtq; ad mortē: sed ipso eius actu, qui nobis per Euāge-
licam declarat̄ historiam, sic apparet humane ani-
mæ officia, vt hinc dubitate demētis sit.

Quid **XCIII.**
est quod cū inobedientiæ pœnas cōminaretur deus,
dixit inter cetera, Et cōsumet vos perambulans gla-
dius. Deinde ait, Et erit terra vestra deserta, & ciui-
tates vestræ erūt desertæ: tunc bene sentiāt terra sab-
bata sua, omnes dies desolationis suæ, & vos eritis in
terra inimicorū vestrorū. Q uomodo ergo consu-
met eos gladii, si erunt in terra inimicorū lorūrum?
An in ipa terra cōsumet, quoniā strage mortuorum
facta nō erunt ibi? An consumet vos, sicut ait, ac si dice-
ret, interficiet vos: vt ad istam cōsumptionē illi per-
tineant, qui gladio cadant, non omnes: quandoquidē
paulopost dicit, Et eis qui residuū sunt ex vobis, su-
perducāt formidinē in cor corū? An secundū hy-
perbole dicunt est, Confluent̄ vos secundū quem **M**
loquendi modum de abundantia eorum dicitur est. Et
sic arena maris? Secundū istum modum etiam di-
citur, quod deinde sequitur, Et persequetur eos sonus
foli volantis, id est quia nimius in eis timor erit, vt
& leuissima quæcā formident.

**DIVI AVRELII AVGV-
STINI HIPPONENSIS
EPISCOPI Q VE-
SIONUM SUPER NUMEROS
LIBER QUARTUS.**

VID est φ singulos de singu questio. I.
lis tribubus eligi iubet princi- **Nūeri.1.**
pes, eok̄ appellat *χαλαρχους*,
quos quidam Latini interpre-
tes tribunos appellauerunt, *χα-
λαρχοι*, autem videntur à mil-
le cognominati. Sed cum con-
siliū Iethro sacer Moyſen ges-
nero suo daret, quod etiam deus approbavit, de ordi-
nando populo sub principibus, vt non omnes om-
nium causæ Moyſen ultra vires onerarent, *χαλαρ-*
XCV.29